

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

CABINET PREȘEDINTE

Dosar nr.3309A/2023

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 8917 / 04 DEC 2023

Biroul permanent al Senatului

Domnului

28. / 5.12.2023

NICOLAE – IONEL CIUCĂ

PREȘEDINTELE SENATULUI

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. 3263 / 05.12.2023

L28/2015

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/1024 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii – martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr.341/2004.

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 17 ianuarie 2024 (inclusiv în format electronic la adresa de mail ccrpdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 31 ianuarie 2024.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PREȘEDINTE

MARIAN ENACHE

ROMÂNIA

Administrația Prezidențială - Cabinetul Președintelui
CP1/.....1620...../.....30.11.2023.....

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 33094 / 2023.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

NR. 8880 / 30 NOV 2023

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, 2023

Domnului MARIAN ENACHE

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004

La data de 15 noiembrie 2023, Parlamentul a transmis Președintelui României, în vederea promulgării, Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 (PL-x nr. 239/2015).

Legea are ca obiect de reglementare aprobarea OUG nr. 95/2014 prin care se modifică și se completează Legea nr. 341/2004, în sensul circumstanțierii sferei beneficiarilor drepturilor cuvenite în calitate de Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989 și de Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989, precum și a modificării procedurii de emitere a certificatelor de revoluționar și de acordare a indemnizației lunare.

OUG nr. 95/2014 introduce o serie de modificări și completări în cuprinsul Legii nr. 341/2004. Unele dispoziții ale ordonanței de urgență încalcă o serie de norme și principii constituționale, redactarea lipsită de claritate creând o confuzie cu privire la etapele procedurale ce trebuie parcurse, la efectele juridice ale actelor emise, cu implicații directe asupra drepturilor beneficiarilor Legii nr. 341/2004 instituie de legiuitor ca formă a recunoștinței statului român pentru sacrificiul acestora, dar și asupra exercitării atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi titluri și decorații, potrivit art. 94 lit. a) din Constituție.

Astfel, dispozițiile din OUG nr. 95/2014 supuse controlului de constituționalitate contravin unor norme și principii constituționale, pentru motivele expuse în cele ce urmează.

În memoria celor care și-au jertfit viața și în semn de recunoaștere a meritelor celor care s-au remarcat în mod deosebit în lupta pentru răsturnarea regimului totalitar, ca recompensă a societății pentru contribuția adusă la înfăptuirea Revoluției din 1989 a fost adoptată Legea nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989. În baza dispozițiilor acestei legi, puteau fi acordate luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989 titlurile de: „*Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989*”, „*Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*” și „*Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*”, precum și anumite drepturi de natură patrimonială.

Potrivit acestei legi, în vederea recunoașterii calităților respective, a eliberării certificatelor doveditoare și propunerii distincțiilor prevăzute de Legea nr. 42/1990, a fost instituită Comisia pentru cinstirea și sprijinirea eroilor Revoluției din decembrie 1989, o comisie formată din 17 membri, reprezentanți ai Guvernului și ai asociațiilor de revoluționari legal constituite până la data de 30 decembrie 1992. Rolul comisiei era cel de a elibera certificate doveditoare celor îndreptățiți legal și de a propune acordarea distincțiilor prevăzute la art. 1-4 din lege. Potrivit art. 5 din Legea nr. 42/1990, „*Titlurile prevăzute la*

art. 1, 2 și 3, precum și medaliile prevăzute pentru fiecare titlu se conferă de către Președintele României, la propunerea comisiei prevăzute la art. 2 alin. 4". Așadar, comisia instituită de lege atesta o stare de fapt, în baza unor documente justificative depuse de solicitanți, eliberând un document doveditor, un certificat, care reprezenta dovada recunoașterii unei calități, etapă urmată de formularea unei propuneri înaintate Președintelui României pentru conferirea titlurilor și medaliilor prevăzute de lege. Potrivit art. 6 din Legea nr. 42/1990, „Conferirea distincțiilor prevăzute în prezenta lege se atestă prin brevet”. Astfel, în urma conferirii titlurilor prevăzute de această lege prin decret prezidențial, acestea erau atestate printr-un brevet.

Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004 a creat un nou cadru legal pentru exprimarea recunoștinței față de eroii-martiri, persoanele care au avut un rol determinant pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, urmașii eroilor-martiri, și persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987.

1. Art. I pct. 10 din OUG nr. 95/2014 aprobată prin legea supusă controlului de constituționalitate cu referire la art. 5 alin. (5) din Legea nr. 341/2004 încalcă art. 1 alin. (5), cu afectarea rolului constituțional al Președintelui României prevăzut de art. 80 alin. (1) și a atribuției de a conferi decorații, potrivit art. 94 lit. a) din Constituție

În forma sa inițială, art. 3 alin. (2) din Legea nr. 341/2004 prevedea că *„titlurile instituite la alin. (1) se vor acorda în condițiile prezentei legi, avându-se în vedere calitățile și titlurile atestate, potrivit Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările ulterioare, doar pentru cazurile în care solicitantul este posesor al certificatului și titular al brevetului de atestare a titlului acordat de către Președintele României, prin decret prezidențial, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I”*. Totodată, prin Legea nr. 341/2004 a fost

reglementată și procedura preschimbării certificatelor emise în baza Legii nr. 42/1990, potrivit art. 5 alin. (3) și (4) și art. 9 alin. (1) - (6).

La art. 9 alin. (1), (3) și (6) din Legea nr. 341/2004, în forma sa inițială, se prevedea că „(1) *CertIFICATELE DOVEDITOARE CARE, ÎN PERIOADA 1990-1997, AU FOST ELIBERATE DE COMISIA PENTRU APLICAREA LEGII NR. 42/1990 ȘI DE COMISIA PENTRU CINSTIREA ȘI SPRIJINIREA EROILOR REVOLUȚIEI DIN DECEMBRIE 1989, DUPĂ VERIFICARE, POTRIVIT ART.5 ALIN.(3), (4) ȘI (5) SE VOR PRESCHIMBA, LA CEREREA TITULARULUI, DE CĂTRE SECRETARIATUL DE STAT PENTRU PROBLEMELE REVOLUȚIONARILOR DIN DECEMBRIE 1989, ÎN TERMEN DE 6 LUNI DE LA INTRAREA ÎN VIGOARE A PREZENTEI LEGI. (...) (3) Certificatele eroilor martiri se eliberează și se acordă la propunerea Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 cu avizul Comisiei parlamentare și se atribuie urmașilor acestora, conform normelor metodologice. (...) (6) În conformitate cu prevederile prezentei legi, titlurile prevăzute la art.3 alin.(1) se atribuie, prin decret, de către Președintele României, la propunerea Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, cu avizul Comisiei parlamentare constituite pentru controlul aplicării prezentei legi, potrivit principiilor cuprinse la art.2 și criteriilor stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi, pe baza certificatelor doveditoare preschimbate conform alin.(1)”.*

Așadar, potrivit acelei reglementări doar persoanele posesoare ale certificatului și titulare ale brevetului de atestare a titlului acordat de către Președintele României până la intrarea în vigoare a Legii nr. 341/2004 puteau să solicite, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a acesteia, preschimbarea certificatelor de către Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor pentru a beneficia de drepturile prevăzute de Legea nr. 341/2004, în timp ce art. 9 alin. (6) reglementa modalitatea de atribuire a titlurilor. În aplicarea noilor prevederi ale Legii nr. 341/2004, prin Decretul nr. 1168/2004, în urma propunerilor Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din decembrie 1989 și preschimbării certificatelor de revoluționar, Președintele României a atribuit titluri de „*Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989*” și subcategoriilor prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 341/2004. Prin Decretul nr. 1169/2004 privind conferirea Ordinului Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, Președintele României a conferit Ordinul Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 pentru persoanele cărora li s-a conferit titlul de „*Luptător pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*”, în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (5) din Legea nr. 341/2004.

Prin OUG nr. 95/2014 au fost modificate și completate dispoziții ale Legii nr. 341/2004 care stabilesc categoriile de titluri ce se pot acorda luptătorilor pentru victoria Revoluției din Decembrie 1989 și drepturile aferente deținerii acestor titluri. Astfel, sunt păstrate denumirile titlurilor de „*Erou-Martir al Revoluției Române din Decembrie 1989*” și „*Participant la Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989*” și „*Luptător pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989*”, în cadrul ultimei categorii fiind introdusă și subcategoria „*Luptător cu Rol Determinant*”. În mod corelativ, a fost detaliată procedura pentru eliberarea certificatului de „*Luptător cu Rol Determinant*” prin dispozițiile art. 9² nou introduse.

Totodată, a fost definit termenul de „*certificat preschimbat*” potrivit art. 3¹ lit. f), ca fiind: „*certIFICATELE preschimbate - certificatele care atestă titlurile obținute potrivit Legii nr. 42/1990, pentru cinstirea eroilor- martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, doar pentru cazurile în care solicitantul este posesor al Certificatului și titular al Brevetului de atestare a titlului acordat de către Președintele României, prin Decret prezidențial, publicat în Monitorul Oficial al României, preschimbate în baza prezentei legi*”.

De asemenea, a fost reglementată modalitatea de eliberare a certificatelor privind încadrarea în subcategoria „*Luptător cu Rol Determinant*” a acelor persoane care în perioada 14-22 decembrie 1989 au avut un rol determinant la declanșarea și victoria Revoluției Române din decembrie 1989 și plata indemnizației lunare aferente, fiind definite criteriile pentru determinarea beneficiarilor.

Prin art. I pct. 10 din OUG nr. 95/2014 a fost modificat art. 5 alin. (5), înlocuindu-se dispoziția „(5) *Secretariatul de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989, cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării prevederilor prezentei legi, face propuneri Președintelui României pentru acordarea ordinului prevăzut la art. 3 alin. (3)*” cu dispoziția „*Secretariatul de Stat face propuneri Președintelui României pentru acordarea titlurilor*”.

Potrivit art. 3 alin. (3) din Legea nr. 341/2004, nemodificat prin OUG nr. 95/2014, „*În semn de recunoștință față de persoanele care au dobândit titlurile prevăzute la alin. (1), Președintele României poate conferi acestora Ordinul "Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989", în conformitate cu*

prevederile Legii nr. 1/1996 privind instituirea Ordinului "Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989", precum și alte ordine și medalii, potrivit Legii nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, cu modificările și completările ulterioare".

Așadar, înainte de intrarea în vigoare a modificărilor aduse de OUG nr. 95/2014, norma de la art. 3 alin. (3) din Legea nr. 341/2004 se completa cu cea de la art. 5 alin. (5) din aceeași lege care prevedea competența Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor din Decembrie 1989 de a formula propuneri Președintelui României, cu avizul comisiei parlamentare pentru controlul aplicării legii, pentru acordarea Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”.

Prin modificarea acestei norme prin OUG nr. 95/2014, însă, și în absența oricăror mențiuni sau completări realizate în cuprinsul art. 3 alin. (3), redevin aplicabile condițiile din legea generală privind acordarea acestui ordin, și anume, cele prevăzute de Legea nr. 1/1996. Or, potrivit art. 5 din Legea nr. 1/1996, „*Ordinul prevăzut la art. 1 se conferă, potrivit legii, împreună cu brevetul de către Președintele României, la propunerea comisiei prevăzute la art. 4 din Legea nr. 42/1990, republicată*”. În condițiile în care Legea nr. 42/1990 este abrogată, trimiterea la comisia prevăzută la art. 4 din Legea nr. 42/1990 face ca norma să fie inaplicabilă.

Așadar, necorelarea intervenției legiuitorului cu ansamblul reglementărilor existente, cu încălcarea normelor de tehnică legislativă, face inaplicabil întregul mecanism al conferirii de decorații de către Președintele României pentru persoanele îndreptățite, aspect ce contravine și jurisprudenței Curții Constituționale, care a reținut că o normă care face trimitere la o dispoziție legală care nu mai este în vigoare încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție. Deși trimiterea la alte acte normative este un procedeu legislativ permis, aceasta nu poate viza o normă abrogată. Un argument în acest sens îl reprezintă dispozițiile art. 50 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 care dispun că „*La modificarea, completarea și abrogarea dispoziției la care s-a făcut trimitere, în actul de modificare, completare sau abrogare trebuie avută în vedere situația juridică a normei de trimitere*” (Decizia nr. 647/2017).

Atribuția Președintelui României de a conferi decorații și titluri de onoare se face în temeiul rolului constituțional al Președintelui și locului pe care acesta îl ocupă în arhitectura statului, cel de reprezentat al statului, ales direct de popor. Legea nr. 1/1996 rămâne o normă specială în raport cu Legea nr. 29/2000 privind

sistemul național de decorații al României, aspect reflectat și de dispozițiile tranzitorii ale art. 85 din Legea nr. 29/2000.

Analizând normele mai sus amintite, rezultă că intenția legiuitorului reflectată în conținutul art. 5 alin. (5), în forma anterioară modificării aduse de OUG nr. 95/2014, a fost cea de a conferi posibilitatea acordării de către Președintele României a Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” și ulterior încetării activității comisiilor prevăzute de Legea nr. 42/1990.

Însă, intervenția realizată prin art. I pct. 10 din ordonanța supusă controlului de constituționalitate asupra art. 5 alin. (5) din Legea nr. 341/2004, prin modul deficitar de redactare a normelor, prin efectul indirect al acesteia, face inaplicabil întreg mecanismul de acordare a Ordinului „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”, afectând prerogativa Președintelui României prevăzută de art. 94 lit. a) din Constituție.

Pentru aceste considerente, în lipsa unor dispoziții care să reglementeze o competență clară de transmitere a propunerilor către Președintele României în vederea conferirii unor decorații în acest domeniu, art. I pct. 10 cu referire la art. 5 alin. (5) din Legea nr. 341/2004 prin efectul său, conduce la imposibilitatea Președintelui României de a mai acorda Ordinul „Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989” precum și alte ordine și medalii persoanelor care au obținut titluri potrivit Legii nr. 341/2004, așa cum această posibilitate este prevăzută de art. 3 alin. (3) din Legea nr. 341/2004, aspect ce atrage încălcarea art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 80 alin. (1) și art. 94 lit. a) din Constituție.

2. Art. I pct. 17 din OUG nr. 95/2014 cu referire la art. 9² alin. (4), (5) și (8) din Legea nr. 341/2004 încalcă art. 1 alin. (5) prin raportare la exigențele de calitate a legii, așa cum au fost acestea reținute în jurisprudența Curții Constituționale, obligatorie potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție

La art. I pct. 17 din O.U.G. nr. 95/2014 se prevede că după articolul 9¹ din Legea nr. 341/2004 se introduce un nou articol, articolul 9², cu următorul cuprins: „(1) Persoanele care solicită eliberarea certificatelor potrivit prezentei legi poartă răspunderea penală pentru corectitudinea întocmirii dosarelor, a documentelor și probelor aflate în acestea. (2) Cererile care privesc eliberarea noului certificat de Luptător cu Rol Determinant, depuse conform art. 3², sunt analizate de o comisie alcătuită din cel mult 5 membri, angajați din cadrul Secretariatului de Stat, numită prin ordin al secretarului de stat, care este și

președintele comisiei. (3) Comisia prevăzută la alin. (2) procedează la soluționarea cererilor, verificând actele dosarelor care au fost depuse în termenele și condițiile prevăzute de lege pentru calitatea prevăzută la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 4 și care îndeplinesc condițiile și criteriile pentru eliberarea certificatului de Luptător cu Rol Determinant. (4) După admiterea cererilor se procedează la eliberarea certificatului de Luptător cu Rol Determinant, potrivit metodologiei stabilite prin regulamentul de organizare și funcționare al comisiei, aprobat prin ordin al secretarului de stat. (5) Secretariatul de Stat, cu avizul Comisiei parlamentare, va înainta periodic Președintelui României propunerile de atribuire a titlurilor pentru persoanele ale căror cereri au fost admise, în vederea publicării acestora în Monitorul Oficial al României. (6) Soluțiile vor fi comunicate în termen de 45 de zile de la depunerea cererii. În cazul comunicărilor prin poștă, cu confirmare de primire, care nu sunt ridicate de către destinatar, termenul de 30 de zile pentru contestație curge de la data publicării deciziei Comisiei prin postare pe site-ul instituției. (7) Contestațiile privind noile certificate - Luptător cu Rol Determinant se depun în termen de 30 de zile de la comunicare cu nominalizarea persoanelor în cauză și se vor adresa Comisiei parlamentare a revoluționarilor din decembrie 1989, care le soluționează potrivit normelor metodologice stabilite în acest sens. (8) În termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, Secretariatul de Stat transmite către casele de pensii adevărurile prevăzute la art. 4¹ pentru persoanele ale căror cereri au fost admise”.

Din modul de redactare, dispozițiile art. 9² permit două interpretări diferite cu privire la succesiunea etapelor procedurale ce trebuie urmate pentru emiterea titlului de Luptător cu Rol Determinant.

Astfel, într-o primă interpretare a dispozițiilor mai sus redată etapele procedurale sunt următoarele: 1. depunerea cererii; 2. soluționarea cererii (admitere sau respingere) de către Secretariatul de Stat; 3. eliberarea certificatului (ca urmare a admiterii cererii) de către Secretariatul de Stat; 4. depunerea cererii pentru eliberarea adevărului tipizate la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului (conform art. 4¹ alin. (2) din Legea nr. 341/2004); 5. înaintarea propunerii de către Secretariatul de Stat către Președintele României; 6. acordarea titlului de către Președintele României; 7. transmiterea adevărului tipizate de către Secretariatul de Stat către casa de pensii.

Această interpretare are în vedere exercitarea atribuției Președintelui

României, prevăzută la art. 94 lit. a) din Constituție în acord cu rolul constituțional al acestuia, cu jurisprudența Curții Constituționale referitoare la această prerogativă, precum și cu rolul certificatului de revoluționar, respectiv acela de „a certifica”, de „a atesta” îndeplinirea condițiilor pozitive și a celor negative stabilite de Legea nr. 341/2004.

Una dintre condițiile pozitive este cea prevăzută de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 341/2004, și anume, ca titlurile instituite să se acorde, avându-se în vedere calitățile și titlurile atestate, potrivit Legii nr. 42/1990 pentru cinstirea eroilor-martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, răniților, precum și luptătorilor pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, doar pentru cazurile în care solicitantul este posesor al certificatului și titular al brevetului de atestare a titlului acordat de către Președintele României, prin decret prezidențial, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

De asemenea, condițiile negative care trebuie îndeplinite pentru emiterea certificatului care atestă calitatea de Luptător cu Rol Determinant sunt enumerate la: (i) art. 3 alin. (5) potrivit căruia de prevederile Legii nr. 341/2004 nu beneficiază Luptătorii cu Rol Determinant și Luptătorii Remarcați prin Fapte Deosebite care în decembrie 1989 au acționat ca angajați, în exercitarea sarcinilor de serviciu; (ii) art. 3 alin. (6) potrivit căruia de prevederile Legii nr. 341/2004 nu beneficiază persoanele care au săvârșit infracțiuni de drept comun în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989 sau în legătură cu drepturile acordate de Legile recunoștinței, precum și în legătură cu acordarea sau preschimbarea certificatelor de revoluționar, în baza prezentei legi și a Legii nr. 42/1990 și la (iii) art. 8 alin. (1) - (3) potrivit cărora de prevederile Legii nr. 341/2004 nu beneficiază: 1. persoanele care sunt dovedite a fi fost implicate în activitățile fostei securități ca poliție politică, au dezinformat sau au folosit mijloace de informare în masă în scop de diversiune ori au acționat, sub orice formă, împotriva Revoluției Române din Decembrie 1989, au emis ordine și dispoziții în favoarea menținerii structurilor fostului partid comunist și pentru apărarea dictatorului; 2. persoanele care sunt dovedite că în perioada 1945-1989 au deținut cel puțin o demnitate sau o funcție de conducere în cadrul organelor de conducere la nivel local, regional sau național ale Partidului Comunist Român; 3. persoanele care sunt dovedite că în perioada 1945-1989 au deținut cel puțin o demnitate sau o funcție de conducere în cadrul organelor de conducere la nivel local, regional sau național ale gărzilor patriotice.

Verificarea respectării acestor condiții, atât a celor pozitive, cât și a celor

negative este realizată în cadrul procedurii de admitere a cererii, care se încheie cu eliberarea certificatului, al cărui scop este tocmai acela de „a certifica” de „a atesta” o calitate.

Astfel, avându-se în vedere rolul certificatului eliberat de Secretariatul de Stat, dar și topica dispozițiilor art. 9² alin. (4) coroborate cu alin. (5) din Legea nr. 341/2004 rezultă că emiterea certificatului de către Secretariatul de Stat reprezintă o etapă anterioară celei de atribuire a titlului de către Președintele României. Eliberarea certificatului se face după admiterea cererii, tocmai pentru a atesta respectarea condițiilor pozitive și negative, iar propunerile de atribuire a titlurilor se transmit ulterior Președintelui României pentru persoanele ale căror cereri au fost admise.

O astfel de interpretare este susținută și de analiza sistematică a dispozițiilor Legii nr. 341/2004 privind procedura aplicabilă atestării celorlalte calități prevăzute de lege și acordării titlurilor aferente, astfel cum aceasta a fost modificată și completată de OUG nr. 95/2014. Spre exemplu, etapele procedurale prevăzute de art. 5 alin. (3) - (7) și de art. 8 alin. (5) - (7) din lege prevăd în mod clar analiza cererilor/dosarelor, emiterea certificatului de revoluționar de către Secretariatul de Stat, document care atestă o calitate, care asigură titularului certificatului posibilitatea de a beneficia de drepturile prevăzute de Legea nr. 341/2004 și vocația de a dobândi un titlu, acordat prin decret al Președintelui României.

În cea de-a doua interpretare, eliberarea certificatului de către Secretariatul de Stat (etapa nr. 3) nu se realizează ca urmare a admiterii cererii, ci ca urmare a acordării titlului de către Președintele României (etapa nr. 6). Altfel spus, în această interpretare, eliberarea certificatului de către Secretariatul de Stat se realizează ulterior acordării titlului de către Președintele României, iar nu anterior. În acest sens, menționăm că, *de lege lata*, potrivit art. 21² alin. (7) din H.G. nr. 1.412/2004 privind normele metodologice de aplicare a Legii nr. 341/2004: „*Secretariatul de Stat va elibera titularului noul certificat și legitimația din partea din stânga jos a modelului prevăzut în anexa nr. 7, după atribuirea titlului conform art. 9² alin. (5) din Legea nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare*”. Această inversare a etapelor procedurale are la bază interpretarea dispozițiilor neclare ale art. 9² alin. (5) din Legea nr. 341/2004 introdus prin art. I pct. 17 din OUG nr. 95/2014 aprobată prin legea dedusă controlului de constituționalitate, întrucât, chiar norma metodologică anterior citată face trimitere la acest text.

Cele două interpretări, ce își au izvorul în aceleași texte, conduc la soluții antagonice care prin lipsa lor de precizie și claritate nu prezintă o succesiune firească și unitară a etapelor procedurale, în acord cu dispozițiile constituționale.

Mai mult, din redactarea alin. (5) al art. 9², introdus prin OUG nr. 95/2014 în Legea nr. 341/2004, prin folosirea sintagmei „*va înainta periodic Președintelui României propunerile de atribuire a titlurilor pentru persoanele ale căror cereri au fost admise, în vederea publicării acestora în Monitorul Oficial al României*” se înțelege că în Monitorul Oficial ar urma să fie publicate propunerile de atribuire a titlurilor de revoluționar, iar nu decretul prin care Președintele acordă aceste titluri.

Dacă s-ar interpreta că legiuitorul a instituit, totuși, o obligație de publicare a decretelor Președintelui României și, implicit, de emitere a lor în baza propunerilor de atribuire a titlurilor de revoluționar transmise de către Secretariatul de stat, norma ar genera, de fapt, o obligație de acordare a titlului de revoluționar de către Președintele României, ceea ce contravine rolului său constituțional și jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la puterea discreționară de care se bucură Președintele României în temeiul art. 94 lit. a) din Constituție.

Potrivit art. 8 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative: „*forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor*”, iar, potrivit art. 36 alin. (1) din același act normativ, „*actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie*”.

Or, normele privind procedura eliberării titlurilor de revoluționar mai sus redate nu respectă exigențele de claritate și previzibilitate a legii din perspectiva Legii nr. 24/2000, neclaritatea și imprecizia acestora încălcând standardele de calitate a legii, contrar principiului legalității consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, astfel cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale.

Prin Decizia nr. 106/2014, instanța constituțională a stabilit că și în situația în care textele constituționale indicate nu stabilesc în mod expres exigențe privitoare la calitatea legislației, realizând interpretarea lor în concordanță cu prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională a stabilit o serie de criterii care trebuie respectate în activitatea de

legiferare, respectiv „precizie, previzibilitate și predictibilitate pentru ca subiectul de drept vizat să își poată conforma conduita, astfel încât să evite consecințele nerespectării lor”. Totodată, în jurisprudența sa, instanța constituțională a statuat, în esență, că cerința de claritate a legii vizează caracterul neechivoc al obiectului reglementării, cerința preciziei se referă la exactitatea soluției legislative alese și a limbajului folosit, iar cea a previzibilității legii are în vedere scopul și consecințele pe care le antrenează (Decizia nr. 183/2014). De asemenea, în dezvoltarea acestor cerințe, prin Decizia nr. 51/2016, Curtea Constituțională a mai reținut că aceasta: „pune, în mod esențial, accentul pe respectarea exigențelor de calitate a legislației interne, legislație care, pentru a fi compatibilă cu principiul preeminenței dreptului, trebuie să îndeplinească cerințele de accesibilitate (normele care guvernează materia interceptării comunicațiilor trebuie reglementate la nivel de lege), claritate (normele trebuie să aibă o redactare fluentă și inteligibilă, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce, într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie), precizie și previzibilitate (lex certa, norma trebuie să fie redactată clar și precis, astfel încât să permită oricărei persoane - care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate - să își corecteze conduita și să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat). Aceste exigențe trebuie să fie inerente oricărui act normativ”.

În aceste condiții, neclaritatea dispozițiilor art. 9² alin. (4), (5) și (8) lipsește destinatarul acestora, instituțiile implicate, dar și beneficiarii finali ai Legii nr. 341/2004 de posibilitatea stabilirii unor raporturi și proceduri clare pentru valorificarea dispozițiilor Legii nr. 341/2004.

3. Art. I pct. 17 din OUG nr. 95/2014 cu referire la art. 9² alin. (4), (5) și (8) contravine art. 1 alin. (5) din Constituție, art. 94 lit. a) coroborat cu art. 100 alin. (2) prin raportare la art. 80 alin. (1), precum și art. 147 alin. (4) din Constituție

Dintr-o altă perspectivă, neclaritatea normelor deduse controlului de constituționalitate are consecințe și în planul exercitării atribuției constituționale a Președintelui României de a conferi titluri de onoare în virtutea rolului său constituțional de reprezentant al statului român, consacrat de art. 80 alin. (1) prin raportare la art. 94 lit. a) din Constituție și prin raportare la jurisprudența constituțională în materie, obligatorie potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție.

Caracterul ambiguu al prevederilor legale în materia procedurii de emitere a titlurilor de revoluționari a permis adoptarea unor norme metodologice de aplicare a OUG nr. 95/2014 prin care a fost nesocotită atribuția constituțională conferită Președintelui României de art. 94 lit. a) din Constituție, respectiv aceea de a aprecia cu privire la acordarea/neacordarea decorațiilor și a titlurilor de onoare. Astfel, în ipoteza în care Președintele României ar fi obligat să emită decretul de atribuire a titlului de Luptător cu Rol Determinant, anterior emiterii certificatului de revoluționar de către Secretariatul de Stat, atribuția Președintelui României s-ar reduce la o intervenție formală, ceea ce înlătură însăși substanța acestei prerogative constituționale.

Altfel spus, alin. (5) al art. 9² din Legea nr. 341/2004 în această interpretare, golește de conținut prerogativa Președintelui României în legătură cu acordarea acestor titluri de onoare, astfel cum a fost consacrată de jurisprudența instanței constituționale, având în vedere că acestuia i s-ar trasa o anumită conduită, negându-i-se puterea discreționară de care Președintele se bucură în exercitarea acestei atribuții.

Atribuția de a conferi decorații și titluri de onoare derivă din rolul constituțional al Președintelui României, care este ales în mod direct și a cărui calitate este legitimată prin sufragiul universal ce constituie o garanție supremă a îndeplinirii atribuțiilor sale în acord cu voința generală. Totodată, prin Decizia nr. 479/2021, instanța de contencios constituțional a statuat că în privința acordării sau a retragerii decorațiilor, Președintele României nu poate fi obligat prin lege să adopte o anumită decizie în numele statului român, având o largă marjă discreționară. Acest raționament este unul aplicabil și în privința titlurilor de onoare acordate în baza aceluiași articol, art. 94 lit. a) din Constituție.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, „(...) reglementarea posibilității Președintelui României de a retrage calitatea de membru al unui ordin în ipoteza în care deținătorul acesteia a fost condamnat, prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă, la o pedeapsă privativă de libertate, nu încalcă principiul securității juridice reglementat de art. 1 alin. (5) din Constituție. 37. În acest sens, Curtea reține că principiul securității juridice, instituit, implicit, de art. 1 alin. (5) din Constituție, exprimă în esență faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă s-o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă (Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012, sau Decizia nr. 240 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 12 iunie 2020, paragraful 105). Acest principiu se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și libertăților fundamentale (Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68). 38. Or, faptul că Președintele României nu are obligația, ci posibilitatea de a retrage calitatea de membru al unui ordin în funcție de propria apreciere în ipotezele reglementate de lege nu creează insecuritate juridică, ci, din contră, dă expresie marjei sale largi de apreciere prevăzute de art. 94 lit. a) din Constituție. Mai mult, Președintele României este "capul" Ordinului național Steaua României (art. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 11/1998), astfel că este în drept să decidă după propria apreciere dacă retrage sau nu ordinul respectiv în cele două ipoteze în care legea îi conferă această posibilitate. 39. Textul criticat nu încalcă nici egalitatea în drepturi, reglementată de art. 16 alin. (1) din Constituție, neexistând vreo dispoziție normativă în acest sens. Aplicarea în mod discriminatoriu a sancțiunii de retragere a calității de membru al ordinului este o chestiune care vizează o conduită instituțională, iar nu textul de lege. În fine, exigențele statului de drept nu impun lipsa oricărei marje de apreciere a autorităților publice. De altfel, nu orice domeniu al vieții sociale trebuie sau poate fi normat în cele mai mici amănunte, astfel că, în funcție de domeniul vizat, marja de apreciere a autorităților publice poate fi mai mare sau mai restrânsă. În domeniul acordării și retragerii decorațiilor/medaliilor această marjă, având în vedere natura domeniului, este una mai largă, aspect care nu indică nicio

atingere adusă principiului statului de drept reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție” (Decizia nr. 479/2021).

Potrivit art. 80 alin. (1) din Constituție: *„Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.”*, iar potrivit art. 94 din Constituție: *„Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții: a) conferă decorații și titluri de onoare; b) acordă gradele de mareșal, de general și de amiral; c) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege; d) acordă grațierea individuală.”*

Dintre aceste prerogative, doar cele prevăzute la art. 94 lit. a), b) și d) sunt în strânsă legătură cu calitatea Președintelui României de reprezentant al statului și se exercită cu o largă marjă discreționară, atribuția stabilită la lit. c) fiind singura care se exercită *„în condițiile prevăzute de lege”*, iar cu privire la aceasta, Președintele României verifică doar regularitatea procedurii neavând, în temeiul acestui text constituțional, vreo putere discreționară.

În acest sens, prin Decizia nr. 479/2021 par. 29, Curtea Constituțională a statuat că: *„o putere discreționară a Președintelui României există în privința atribuțiilor de acordare/conferire prevăzute de art. 94 lit. a), b) și d) din Constituție, putere care, de asemenea, trebuie exercitată în condițiile legii (Decizia nr. 358 din 30 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 7 iunie 2018, paragraful 100). Atribuția președintelui prevăzută de art. 94 lit. b) din Constituție consacră un drept al său, iar nu o obligație, astfel că șeful statului are posibilitatea de a aprecia dacă acordă sau nu aceste grade (mareșal, general, amiral), fără a fi condiționat de lege, așa cum este în cazul atribuției privind numirile în funcții publice. Or, în condițiile în care se reglementează într-o formă imperativă avansarea în grad a coloneilor și a comandorilor în activitate la trecerea în rezervă sau direct în retragere, dacă îndeplinesc condițiile de vechime în grad și au calificativul prevăzut de lege, atribuția Președintelui României prevăzută de art. 94 lit. b) din Constituție apare ca o intervenție formală pentru îndeplinirea unor prevederi legale, ceea ce lipsește această autoritate de însăși substanța atribuției constituționale (Decizia nr. 384 din 4 mai 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 451 din 24 mai 2006)”. De asemenea, la par. 33 al Deciziei nr. 479/2021 se reține că: *„art. 94 lit. a) din Constituție nu limitează dreptul de apreciere al Președintelui, nu prescrie o anumită conduită în sarcina acestuia și nu îl obligă să adopte o anumită soluție/decizie - spre deosebire de art. 94 lit. c) din Constituție, care prevede că atribuția Președintelui României de a numi**

în funcții publice se realizează „în condițiile legii”, caz în care acesta nu are nicio putere discreționară, ci legală”.

Față de cele de mai sus, reiese că sintagma *„titlurile instituite la alin. (1) se vor acorda în condițiile prezentei legi”* prevăzută la art. 3 alin. (2) din Legea nr. 341/2004 trebuie interpretată nu în sensul obligării Președintelui României la acordarea titlurilor, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Legea nr. 341/2004, nefiind în prezența unei competențe legate, ci, în sensul că, atunci când Președintele României ia decizia de acordare a titlurilor respective, în exercitarea puterii sale discreționare, trebuie să își exercite atribuția în limitele legii. Decizia sa nu se poate interpune între etapele procedurale ce sunt de competența altor instituții, precum cele referitoare la evaluarea unor stări de fapt, atestarea unor calități de către Secretariatul de Stat, în vederea obținerii, de către beneficiari, a drepturilor prevăzute de Legea nr. 341/2004.

În plus, toate decretele de acordare a titlurilor de onoare emise în temeiul art. 94 lit. a) din Constituție trebuie contrasemnate de prim-ministru potrivit art. 100 alin. (2) din Constituție, care prevede că: *„Decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în articolul 91 alineatele (1) și (2), articolul 92 alineatele (2) și (3), articolul 93 alineatul (1) și articolul 94 literele a), b) și d) se contrasemnează de primul-ministru”*. Altfel spus, pentru exercitarea prerogativei constituționale prevăzută la art. 94 lit. a) în ceea ce privește acordarea titlurilor de onoare, decretul prezidențial este supus unei condiții exterioare. În acest sens, prin Decizia nr. 285/2014 par. 52, Curtea Constituțională a statuat că: *„(...) în funcție de criteriul condițiilor de exercitare, criteriu care interesează cauza de față, atribuțiile Președintelui României se clasifică în atribuții pentru exercitarea cărora actele sau faptele președințiale nu sunt supuse nici unei condiții exterioare și în atribuții pentru exercitarea cărora actele sau faptele președințiale sunt supuse unor condiții exterioare. În această din urmă situație, actele Președintelui României necesită fie aprobarea Parlamentului, fie contrasemnarea, fie îndeplinirea altor condiții extrinseci. 53. Curtea constată că exercitarea atribuției Președintelui României de a conferi decorații sau titluri de onoare [art. 94 lit. a) din Constituție] presupune exercitarea concurentă de către prim-ministru a atribuției sale prevăzute la art. 100 alin. (2) din Constituție, care prevede expres că decretul astfel emis - act juridic al Președintelui României - se contrasemnează de prim-ministru. Având în vedere clasificarea menționată la paragraful precedent, Curtea reține că exercitarea atribuției Președintelui României de a conferi prin decret decorații sau titluri de onoare este supusă unei condiții exterioare,*

respectiv contrasemnarea decretului, condiție fără de care acesta nu poate fi emis”.

Totodată, prin aceeași decizie, instanța constituțională a mai statuat că: „(...) rațiunea pentru care legiuitorul constituant a introdus obligația contrasemnării decretelor Președintelui prevăzute la art. 100 alin. (2) din Constituție este dată atât de necesitatea exercitării unui control de legalitate cu privire la actul Președintelui, cât și de necesitatea existenței unei forme de răspundere politică pe care una dintre autoritățile publice implicate în procedura emiterii decretului de conferire a decorațiilor trebuie să și-o asume în fața Parlamentului. Întrucât Președintele nu răspunde politic în fața Parlamentului, această răspundere îi revine prim-ministrului pentru actul contrasemnării. De aceea, în vederea contrasemnării decretului de conferire a decorațiilor, între Președintele României și prim-ministru există posibilitatea consultării prealabile emiterii unui decret, chiar și la nivel informal. 56. De altfel, este de principiu că în planul răspunderii politice, față de Președintele României poate fi aplicabil art. 95 din Constituție, referitor la suspendarea din funcție, situație în care electoratul, și nu Parlamentul, îl poate demite pe Președinte, iar față de prim-ministru pot deveni aplicabile prevederile art. 112 privind întrebările, interpelările și moțiunile simple sau art. 113 din Constituție referitor la moțiunea de cenzură, situație în care se poate ajunge chiar la demiterea Guvernului de către Parlament. 57. Curtea reține că acest mecanism constituțional, pe de o parte, dă posibilitatea manifestării controlului parlamentar în mod plenar și direct asupra activității prim-ministrului și, în final, a Guvernului. Pe de altă parte, asigură, în acest fel, și un echilibru între puterile statului, cea executivă, reprezentată de Președinte și prim-ministru, pe de o parte, și cea legislativă, reprezentată de Parlament, evitându-se posibilitatea unui exces de putere din partea executivului. 58. Curtea constată, așadar, că Președintele României are competența de a emite decretul de decorare, în timp ce prim-ministrul are competența de a-l contrasemna; actele juridice ale Președintelui (decretele), precum și actele cu valoare juridică ale prim-ministrului (contrasemnarea), pe lângă componenta lor juridică, au și o puternică semnificație politică; răspunderea politică pe care și-o angajează prim-ministrul pentru actele săvârșite în cursul mandatului vizează și contrasemnarea decretelor Președintelui; niciunul dintre cele două subiecte de drept nu îl poate obliga pe celălalt să îndeplinească sau să consimtă la îndeplinirea unor acte care le-ar afecta fie suportul politic al electoratului, fie al Parlamentului; consensul trebuie să caracterizeze relația dintre cele două

subiecte de drept atunci când ele trebuie să conlucreze la emiterea unui decret (semnare/contrasemnare); și, în fine, lipsa contrasemnăturii prim-ministrului atrage inexistența decretului de conferire a decorațiilor. 59. În aceste condiții, Curtea constată că prim-ministrul are competența constituțională de a refuza contrasemnarea decretului de conferire a decorațiilor atât pentru motive de legalitate, cât și de oportunitate”.

Decretele Președintelui României de conferire a unor decorații sau titluri de onoare au, pe lângă dimensiunea lor juridică, și o puternică semnificație politică, iar contrasemnarea acestora de către prim-ministru, care își angajează pe această cale răspunderea politică în fața Parlamentului, confirmă puterea discreționară de care se bucură Președintele României în exercitarea atribuțiilor prevăzute de art. 94 lit. a), b) și d) din Constituție. Îndeplinirea operațiunii contrasemnării reprezintă o cerință esențială și de validitate a actului juridic. Altfel spus, voințele Președintelui României și ale prim-ministrului trebuie să se întâlnească și să conveargă pentru a se naște valabil unele acte, printre care și cele referitoare la decretele de conferire a titlurilor de onoare.

Față de aceste argumente și față de considerentele stabilite pe cale jurisprudențială, plasarea etapei acordării titlului anterior celei a emiterii certificatului de revoluționar, ca o etapă obligatorie, contravine nu doar rolului constituțional al Președintelui României, ci și mecanismului constituțional care dă posibilitatea manifestării controlului parlamentar în mod plenar și direct asupra activității prim-ministrului și, implicit, a Guvernului.

Art. 1 pct. 7, 8, 10 și 17 din OUG nr. 95/2014 cu referire la art. 4, 4¹ și 5, 9² alin. (8) din Legea nr. 341/2004 încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție

Recunoașterea unor calități prevăzute de Legea nr. 341/2004 generează pentru beneficiarii acestei legi o serie de drepturi patrimoniale prevăzute, în principal, de art. 5 din lege, dar și de alte dispoziții ale actului normativ. În cuprinsul legii, în acest sens, există trimiteri realizate în mod diferențiat la documente diferite de atestare a unor calități de revoluționar, prin certificatul de revoluționar, respectiv la titlul acordat de Președintele României prin decret, aspect care accentuează confuzia creată de legiuitor în privința procedurii de urmat pentru beneficiarii Legii nr. 341/2004, a drepturilor de care beneficiază aceștia și a condițiilor în care pot beneficia de respectivele drepturi.

Spre exemplu, indemnizația lunară reparatorie prevăzută de art. 4 alin. (3) și indemnizația de grațitudine lunară prevăzută de art. 4 alin. (4) din Legea nr. 341/2004 este condiționată de obținerea titlurilor. Potrivit acestor

norme: „(3) Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 1 [...] beneficiază de o indemnizație lunară reparatorie, calculată pe baza coeficienților de multiplicare ce vor fi aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata, astfel (...). (4) [...] Persoanele care au obținut titlurile prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 3, cărora li s-au eliberat noile certificate potrivit art. 3², beneficiază de o indemnizație de gratitudine lunară în coeficient de 1,10, calculată pe baza coeficienților de multiplicare aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului”. În același timp, art. 4¹ alin. (1), astfel cum a fost modificat prin OUG nr. 95/2014 prevede că „(1) Indemnizațiile prevăzute la art. 4 se vor acorda beneficiarilor prezentei legi, în baza unei adeverințe tipizate. (2) Cererile pentru adeverințele tipizate se depun la Secretariatul de Stat, după obținerea certificatului. (3) Dovada datei la care a fost depusă cererea pentru noul tip de certificat se va face cu adeverința tipizată, eliberată și transmisă de Secretariatul de Stat direct plătitorilor de drepturi.”, iar art. 21 alin. (1) - (3) referitor la drepturile de care se bucură urmașii persoanelor care au decedat în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987, condiționează valorificarea acestor drepturi de obținerea certificatului potrivit art. 20 alin. (4) din Legea nr. 341/2004. De asemenea, potrivit art. 9² alin. (8): „În termen de 45 de zile după acordarea titlurilor de către Președintele României și publicarea acestora în Monitorul Oficial al României, Partea I, Secretariatul de Stat transmite către casele de pensii adeverințele prevăzute la art. 4¹ pentru persoanele ale căror cereri au fost admise”.

Chiar dacă legiuitorul are posibilitatea de a configura condițiile de exercitare a unui anumit drept de natură legală, de a determina sfera beneficiarilor, prin modul deficitar de redactare, prin configurarea incompletă a condițiilor de acordare a unor drepturi și confuzia unor etape procedurale, apreciem că sunt încălcate standardele de calitate a legii, cu efecte directe asupra modului în care statul român își exercită recunoștința față de eroii-martiri, persoanele care au avut un rol determinant pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și luptătorii participanți la acțiunile desfășurate pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și grija față de urmașii eroilor-martiri, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987.

În condițiile unor norme neclare cu privire la actul generator de efecte juridice, este neclară conduita de urmat pentru beneficiarii legii, pentru autoritățile implicate, dar chiar și pentru instanțele de judecată ce vor soluționa cereri de chemare în judecată formulate de persoane interesate în vederea obținerii drepturilor patrimoniale prevăzute de art. 4 și 5 din Legea nr. 341/2004, inclusiv pentru plata unor despăgubiri, aspect ce vine în contradicție cu standardele de calitate a legii dezvoltate prin raportare la art. 1 alin. (5) din Constituție, reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 51/2016.

Pe de o parte, neclaritățile învederate sunt de natură să pună în discuție și incidența art. 126 din Constituție, întrucât prin aceste acțiuni s-ar putea solicita obligarea de către instanța de judecată de drept comun a Președintelui României și a prim-ministrului de a semna și, respectiv contrasemna decrete cu o puternică semnificație politică, în condițiile în care niciunul dintre cele două subiecte de drept nu îl poate obliga pe celălalt să îndeplinească sau să consimtă la îndeplinirea unor acte care le-ar afecta fie suportul politic al electoratului, fie al Parlamentului. Or, în aceste raporturi constituționale, puterea judecătorească nu poate interveni astfel încât să alinieze două voințe care să conveargă spre producerea aceluiași efect juridic și să formeze împreună o singură unitate juridică, decât cu încălcarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat consacrat de art. 1 alin (4) din Constituție.

Pe de altă parte, în sistemul nostru constituțional, aspectul esențial al instituției contrasemnării este acela că, prin contrasemnare, prim-ministrul își asumă responsabilitatea politică pentru unele dintre actele șefului statului, care nu răspunde politic în fața Parlamentului, și, ori de câte ori s-ar pune problema legalității unui decret deja emis de Președintele României în fața instanței de contencios administrativ, aceasta va trebui să își verifice competența materială, în raport cu dispozițiile art. 126 din Constituție.

Având în vedere aspectele de mai sus, neclaritatea normelor criticate, confuzia cu privire la actele juridice generatoare de drepturi prevăzute de Legea nr. 341/2004, precum și cu privire la etapele procedurale ale atestării unor calități sau acordării unor titluri de onoare sunt susceptibile a genera și o lipsă de predictibilitate cu privire la competența instanțelor de judecată, obiectul acțiunilor și cadrul procesual.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicit să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 este neconstituțională.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS - WERNER IOHANNIS**